

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету здоров'я, психології,
фізичної культури та спорту
Євген ПАВЛЮК
2022р.

ПРОГРАМА

Атестаційного екзамену

Галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність – 053 Психологія

Рівень вищої освіти – Другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Психологія

Шифр дисципліни ОПП.09

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)

Факультет – Здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Кафедра – Психології та педагогіки

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Психологія та стандарту вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія

Програма складена д. психол. н., проф. Таїсія КОМАР

Схвалена на засіданні кафедри психології та педагогіки

Протокол №1-А від 22 серпня 2022 р. Завідувач кафедри Євген ПОТАПЧУК

Програма розглянута та схвалена вченою радою факультету здоров'я, психології, фізичної культури та спорту

Голова вченої ради факультету Євген ПАВЛЮК

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Кожне суспільство формує соціальне замовлення щодо підготовки фахівців, які відповідають вимогам не лише сьогодення, але й орієнтовані на перспективу. Вимоги сьогодення – це підготовка фахівців, які здатні на висококваліфікованому рівні надавати психологічну допомогу представникам соціально-вразливих категорій населення, особам, що перебувають в складних життєвих обставинах, здійснювати професійну діяльність у сферах кризової та екстремальної психології.

Психолог в галузі соціальних та поведінкових наук – високоінтелектуальний фахівець, який володіє методологією наукової та педагогічної діяльності, здатний розв'язувати складні освітні та професійні практичні задачі інноваційного характеру у галузі психології, проводити науково-психологічні дослідження, здійснювати професійну діяльність з урахуванням загальнолюдських цінностей і норм професійної етики психолога.

Сферами використання спеціалістів з психології є: психологічна робота у центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, службах довіри, психологічна діагностика, психологічна профорієнтаційна робота, сімейне консультування, психологічний супровід осіб у складних життєвих обставинах, психологічна допомога особистості в кризових станах, розвиток, корекція та психотерапевтична допомога особистості всіх вікових категорій. Атестаційний екзамєн передбачає визначення рівня знань, сформованості умінь та навичок практичної діяльності й побудована із урахуванням основних тем ряду фахових дисциплін теоретичного та практичного спрямування.

Зміст

«Психологія толерантності»

Поняття толерантності і терпимості. Визначення психології толерантності. Декларація принципів толерантності / терпимості. Поняття, форми, чинники нетолерантності й толерантності. Особливості виховання і розвитку толерантності. Поняття гендерної толерантності. Гендерна ідентичність як основа гендерної толерантності. Поняття про етнічну, релігійну та расову толерантність та інтолерантність. Толерантне ставлення до осіб з особливими потребами. Толерантне ставлення до людей похилого віку. Толерантне ставлення до людей з психотравмою і ПТСР. Поняття психотравми. Посттравматичні стресові розлади (ПТСР): поняття, причини, ознаки. Психологічна робота з травмою. Толерантність до себе як профілактика емоційного вигорання. Толерантне ставлення до вимушених переселенців. Проблеми вимушених переселенців. Психологічна допомога вимушеним переселенцям. Толерантне ставлення до людей з різними типами темпераменту. Толерантне ставлення до людей з різними типами характеру. Толерантне ставлення до людей з різними типами мислення і сприйняття за міжпівкулевою асиметрією. Толерантне ставлення до людей з позитивним і негативним мисленням. Толерантне ставлення до людей з урахуванням особливостей їх Я-концепції. Поняття Я-концепції і її структури. Особливості людей з різною самооцінкою та взаємодії з ними. Толерантне ставлення до людей з різним локусом контролю та реакціями на ситуацію фрустрації.

«Соціально-психологічний супровід осіб у складних життєвих обставинах (СЖО)»

Поняття складних життєвих обставин та їх групи. Поняття психологічного супроводу, його завдання. Етапи та зміст соціально-психологічного супроводу. Мета та завдання психологічної допомоги. Механізми, напрями, види, способи, умови психологічної підтримки. Принципи психологічної підтримки. Моделі психологічного супроводу. Сутність та завдання соціальної діагностики. Вимоги до вибору методів соціальної діагностики. Методи соціальної діагностики, що використовуються у процесі оцінки стану клієнта. Функції психолога у соціально-психологічному супроводі. Підвищення професійності

психолога з метою покращення результативності соціально-психологічного супроводу. Обов'язки спеціаліста соціально-психологічного супроводу. Модель роботи з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах. Проблеми та потреби сімей, які потребують соціальної допомоги. Різновиди соціально-психологічної підтримки малозабезпечених сімей. Модель соціально-психологічного супроводу малозабезпечених сімей з дітьми. Внутрішньо переміщені особи як особлива категорія роботи з психологом. Поняття «діти з особливими освітніми потребами». Особливості роботи практичного психолога з даною категорією дітей. Основні завдання та напрямки роботи. Неповні сім'ї: причини виникнення, різновиди сімей та групи проблем. Етапи роботи та особливості соціально-психологічного супроводу на кожному з етапів. Соціально-психологічний тренінг як форма роботи з особами у СЖО. Планування соціально-психологічного супроводу.

«Інноваційні психологічні технології»

Сутність понять «інноваційність» та «креативність». Види інноваційності. Сутність алгоритму побудови сучасних психотехнологій. Поняття психологічна технологія, психотехніка, метод психотехнологічного впливу. Види формування психологічних технологій. Модель розробки психологічної технології. Сутність та техніки: інтерперсональної психотерапії; психодинамічної психотерапії; когнітивно-поведінкової терапії; раціонально-емотивної поведінкової терапії; клієнт-центрованої терапії; гештальттерапії; логотерапії; емоційно-фокусованої терапії; трансактного аналізу; психосинтезу; психокібернетики; наративної психотерапії; позитивної психотерапії; лайф-коучинга. Техніки посилення мотивації. Психотехнології розкриття ресурсів особистості. Технології подолання негативних емоцій. Технології розвитку саногенного потенціалу особистості. Технології розвитку резилієнтності. Сучасні тренінгові психотехнології; нейролінгвістичне програмування; символдрама; метафоричні асоціативні карти; психодрама; трансформаційні ігри; казкотерапія; іротерапія; сугестивні техніки; арттерапія; музикотерапія; танцювальна терапія; нейрографіка; тілесно-орієнтована терапія; системна сімейна терапія; групова психотерапія; акмеологічні психотехнології.

«Кризове сімейне консультування»

Суть, мета і завдання кризового сімейного консультування. Етичні принципи кризового сімейного консультанта. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з психологічними комплексами членів сім'ї. Психологічні комплекси членів сім'ї як причини деструктивних моделей поведінки. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з патологізуючими сімейними ролями. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з деструктивними конфліктами між членами родини. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з міжособистісною сумісністю шлюбних партнерів. Особливості психологічної діагностики міжособистісної сумісності шлюбних партнерів. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем дистантних та неповних сімей. Кризове сімейне консультування шлюбних партнерів з проблемами емоційної байдужості чи співзалежності. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з домашнім насильством. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з адюльтером. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з розлученням. Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з важкою хворобою чи втратою члена сім'ї (учасника бойових дій). Кризове сімейне консультування при вирішенні проблем, пов'язаних з реабілітацією та реадаптацією членів сімей-учасників бойових дій.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

Розв'язання практичного завдання має бути аргументованим, опиратись на поєднання кількох тематичних областей дослідження особистості, порівняння позицій різних підходів і подаватися як невеличке авторське дослідження, завершуватись якщо не висновками, то принаймні певними авторськими роздумами щодо проведених пошуків. Аналіз завдання можна проводити за схемою, яка є наслідком аналізу концептуального апарату теорії постановки психологічного діагнозу і включає наступні елементи:

1. Феноменологія (феноменологічний рівень об'єкта психодіагностики, який включає запит, дані про клієнта, самодіагноз, резюме за феноменологічними даними).
2. Теоретичний конструкт та гіпотези (рівень причинних обґрунтувань об'єкту).
3. Дані психологічного обстеження (окремо по кожній гіпотезі, перевірка, резюме за даними обстеження).
4. Психодіагностичний висновок.
5. Рекомендації, крім того, можливе визначення і проектування психокорекційної роботи з клієнтом на основі отриманих даних.
6. Катамнез (перевірка діагнозу за результатом впливу).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Для забезпечення точності вимірювання досягнень студентів тестове поле атестаційного екзамену складає понад 400 тестів. Загалом усі подані тести рівномірно розкривають основний зміст фахових дисциплін, винесених для оцінювання рівня професійної підготовленості. На основі тестового поля індивідуально для кожного студента формуються білети, які містять 50 тестів зібраних у випадковому порядку. У кожному тесті з поданих варіантів відповідей лише одна є вірною. Загалом за кожну правильну відповідь студенту нараховується 0,1 бал.

Відповідно до шкали ЄКТС підсумкова оцінка визначається за сумою правильних відповідей, які студент отримав під час тестування. Оцінювання результатів атестаційного екзамену здійснюється за національною чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та одночасно визначається оцінка за шкалою ЄКТС.

Оцінка за національною шкалою	Інтервальна шкала	Оцінка за шкалою ЄКТС	Сума набраних балів під час тестування.
Відмінно	4,75–5,00	A	4,8 – 5,0
Добре	4,25–4,74	B	4,3 – 4,7
Добре	3,75–4,24	C	3,8 – 4,2
Задовільно	3,25–3,74	D	3,3 – 3,7
Задовільно	3,00–3,24	E	3,0 – 3,2
Незадовільно	2,00–2,99	FX	2,0 – 2,9
Незадовільно	0,00–1,99	F	0 – 1,9

ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАВДАННЯ.

Професійна спрямованість практичного завдання передбачає вміння творчо застосовувати набуті знання та навички, передбачати та вирішувати проблемні ситуації, що можуть зустрітися в майбутній професійній діяльності.

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Здобувач повно і правильно, грамотно і логічно відповів на питання практичного завдання, використовуючи теоретичні знання, написав детальні і обґрунтовані висновки. У відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре	Здобувач повно і правильно відповів на питання практичного завдання, використовуючи теоретичні знання, написав правильні, але недостатньо детальні і недостатньо обґрунтовані висновки. У відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Здобувач неповно відповів на питання практичного завдання, у відповіді допустив неточності і суттєві помилки. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання.
Незадовільно	Здобувач не відповів або відповів неправильно на питання практичного завдання, не зміг використати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	<i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		<i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		<i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Не зараховано	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Жуков В. І. Соціальна політика: світові тенденції та моделі, застосування в Україні. / Соціальна політика та менеджмент у соціальній роботі. Під заг. Ред. І. Зверевої та Г. Лактіонової. К. : Науковий світ, 2017. С. 8-23.
2. Завгородня О. В. Теоретико-методологічні основи інтеграції психологічного знання. Київ, 2020. 180 с.
3. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 232 с.
4. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. Дрогобич, 2015. 116 с.
5. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.
6. Молчанова А. О. Толерантність як ціннісна основа професійної діяльності педагога : посібник. Київ : Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2013. 188 с.
7. Мушкевич М. І. Основи психотерапії : навч. посіб. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.
8. Основи психотерапії: навч. посіб. / В. І. Банцер, Л. О. Гребінь, З. В. Гривул [та ін.]; під заг. ред. К. В. Седих, О. О. Фільц, Н. Є. Завацька. Полтава : Алчевськ : ЦПК, 2013. 329 с.
9. Павленко В. М. Психологія толерантності особистості (на матеріалі дослідження студентів) : монографія / В. М. Павленко, М. М. Мельничук ; авт. післямови проф. В. Ф. Моргун. Полтава : ФОП Мирон І. А., 2014. 244 с.
10. Соціальний супровід сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах : Методичний посібник / І. Д. Зверєва та ін. К. : Держсоцслужба, 2016. 104 с.
11. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч. посіб. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2015. 136 с.
12. Технології соціально-педагогічної роботи : Навч. посібник / За заг. ред. проф. А. Й. Капської. К., 2018. 375 с.
13. Яцина О. Ф. Основи психотерапії : практикум : навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.